

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, **İçişleri Bakanı Mustafa Çiftçi** tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartın

Hakkâri Milletvekili

Hakkâri ilimiz ve bağlı ilçeleri, uzun yıllardır uygulanan güvenlik politikalarının ve güvenlik merkezli idari anlayışın en yoğun biçimde hayata geçirildiği yerleşim alanlarından biri olmuştur. Özellikle 2015-2016 yıllarında yaşanan çatışmalı süreç gerekçe gösterilerek kent mekânı, kamusal alanlar ve gündelik yaşam üzerinde güvenlik eksenli uygulamalar önemli ölçüde yaygınlaştırılmış; geçici nitelikte olduğu ifade edilen birçok tedbirin ise zaman içerisinde fiilen kalıcı hale geldiği görülmüştür.

Bu mekânsal kuşatmanın ve kamusal kullanım alanlarının güvenlik gerekçesiyle sınırlandırılmasının en somut örneklerinden biri, Yüksekova ilçesinde bulunan Şahintepe bölgesidir. Uzun yıllar boyunca Yüksekova'yı yurttaşların ortak hafızasında önemli bir yer edinen, pikniklerin, kültürel etkinliklerin ve sosyal yaşamın merkezi olan bu kamusal rekreasyon alanı, 2016 yılında yürütülen askeri operasyonların ardından kurulan "geçici" nitelikteki güvenlik karakolu gerekçe gösterilerek sivil kullanıma kapatılmıştır. Aradan geçen yaklaşık on yıllık süreye rağmen Şahintepe yeniden halkın kullanımına açılmamış, alan fiilen güvenlik amaçlı kullanımın devam ettiği bir bölge haline gelmiştir. Kamusal alanların güvenlik politikaları gerekçesiyle sürekli biçimde sivil kullanımdan çıkarılması; kent hakkı, mülkiyet hakkı ve çevre hakkı bakımından önemli tartışmaları beraberinde getirmekte, aynı zamanda yurttaşların kendi yaşam alanlarına ilişkin karar süreçlerine katılım hakkı açısından da kamuoyunda haklı soru işaretleri doğurmaktadır.

Öte yandan, Hakkâri il merkezi ile Yüksekova, Şemdinli, Çukurca ve Derecik ilçelerinde yaygınlaştırılan Kent Güvenlik Yönetim Sistemi (KGYS/MOBESE) uygulamaları da kamusal yaşam üzerindeki gözetim mekanizmalarının kapsamı bakımından tartışma konusu olmaktadır. Kent girişlerinden mahalle aralarına kadar uzanan yoğun kamera sistemi, özellikle Yüksekova Orman Mahallesi örneğinde dile getirilen iddialar çerçevesinde bazı kameraların konutları ve özel yaşam alanlarını doğrudan görebilecek şekilde konumlandırıldığı yönündeki değerlendirmeler nedeniyle özel hayatın gizliliği ve kişisel verilerin korunması hakkı açısından ciddi kaygılara yol açmaktadır. Bu kapsamda Hakkâri ve ilçelerinde güvenlik uygulamalarının ulaştığı boyut, kent yaşamının sürekli gözetim altında tutulduğu yönündeki değerlendirmeleri de beraberinde getirmektedir.

Güvenlik tedbirlerinin Anayasa'da güvence altına alınan temel hak ve özgürlüklerle uyumlu, ölçülü ve demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun biçimde yürütülmesi anayasal bir zorunluluktur. Bu çerçevede Anayasa'nın temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ilişkin 13'üncü maddesi, özel hayatın gizliliğini düzenleyen 20'nci maddesi, mülkiyet hakkını güvence altına alan 35'inci maddesi, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkını düzenleyen 56'ncı

maddesi ile yerel yönetimlere ilişkin 127'nci maddesi; güvenlik uygulamalarının hukuki sınırlarının belirlenmesi bakımından temel anayasal güvenceleri oluşturmaktadır. Aynı şekilde Türkiye'nin taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ile 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında da kamu otoritelerinin güvenlik tedbirlerini ölçülülük ve gereklilik ilkeleri doğrultusunda yürütme yükümlülüğü bulunmaktadır.

Toplumsal barışın güçlendirilmesi, demokratikleşme sürecinin ilerletilmesi ve kent yaşamının normalleşmesi bakımından; güvenlik politikalarının temel hak ve özgürlüklerle dengeli bir biçimde yeniden değerlendirilmesi, uzun yıllardır güvenlik gerekçesiyle sivil kullanıma kapalı tutulan kamusal alanların yeniden halkın kullanımına açılması ve kent yaşamını doğrudan etkileyen uygulamaların hukuk devleti ilkesi çerçevesinde gözden geçirilmesi önem arz etmektedir. Bu kapsamda, Şahintepe'de bulunan güvenlik karakolu başta olmak üzere benzer nitelikteki yapıların gerekliliğinin yeniden değerlendirilmesi, Şahintepe'nin Yüksekova Belediyesi'ne devredilerek rekreasyon alanı olarak yeniden halkın kullanımına açılması ve kent genelinde yoğun biçimde uygulanan gözetim mekanizmalarının temel hak ve özgürlükler bakımından yeniden ele alınması, demokratik toplum düzeninin güçlendirilmesi ve kalıcı toplumsal barışın tesisi açısından önem taşımaktadır.

Bu bağlamda;

1. Hakkâri il merkezi ile Yüksekova, Şemdinli, Çukurca ve Derecik ilçelerinde aktif olarak kullanılan Kent Güvenlik Yönetim Sistemi (KGYS) kapsamında toplam kaç kamera bulunmaktadır? Söz konusu kameraların ilçe ve mahalle bazındaki dağılımı nedir?
2. Yüksekova Orman Mahallesi başta olmak üzere Hakkâri genelinde konutları, bahçeleri ve özel yaşam alanlarını doğrudan görebilecek şekilde konumlandırılmış KGYS kamerası bulunmakta mıdır? Bulunmakta ise bunların sayısı kaçtır? Bu kameraların yerleştirilmesinde hangi hukuki düzenlemeler ve teknik kriterler esas alınmıştır?
3. Hakkâri ilinde kullanılan KGYS sistemlerinin, Anayasa'nın 20'nci maddesinde güvence altına alınan özel hayatın gizliliği hakkı ile 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu hükümlerine uygunluğunun sağlanması amacıyla hangi idari ve hukuki denetim mekanizmaları işletilmektedir?
4. Hakkâri ili ve bağlı ilçelerinde kolluk kuvvetlerinin kullanımına yönelik olarak inşa edilen ve "geçici güvenlik noktası" veya benzeri statüde faaliyet gösteren kaç güvenlik tesisi bulunmaktadır? Bunlardan kaç son on yıl içerisinde inşa edilmiştir?
5. Son on yıl içerisinde Hakkâri genelinde kaç kez Geçici Özel Güvenlik Bölgesi ilan edilmiştir? Bu ilanlar kapsamında yerleşim yerleri, tarım arazileri, meralar ve yaylaları kapsayan alanların toplam büyüklüğü ne kadardır?
6. Güvenlik tedbirleri kapsamında uygulanan yasaklar ve erişim kısıtlamalarının Hakkâri'de yaşayan yurttaşların seyahat özgürlüğü, mülkiyet hakkı, çalışma hakkı ve günlük yaşam üzerindeki etkilerine ilişkin Bakanlığınız tarafından hazırlanmış herhangi bir etki analizi, rapor veya istatistiki çalışma bulunmakta mıdır?

7. Hakkâri ili Yüksekova ilçesinde bulunan ve uzun yıllardır güvenlik gerekçesiyle sivil kullanıma kapalı tutulan Şahintepe rekreasyon alanındaki güvenlik karakolunun kaldırılarak alanın Yüksekova Belediyesi'ne devredilmesi ve yeniden halkın ortak kullanımına açılmasına yönelik Bakanlığınız tarafından yürütülen veya planlanan herhangi bir çalışma bulunmakta mıdır? Şahintepe dışında Hakkâri il merkezi ile ilçelerinde benzer şekilde güvenlik gerekçesiyle sivil kullanıma kapatılan kaç kamusal alan, mesire alanı, rekreasyon alanı veya benzeri alan bulunmaktadır? Bu alanların yeniden halkın kullanımına açılmasına yönelik Bakanlığınızın ilgili kurumlarla yürüttüğü herhangi bir planlama veya koordinasyon çalışması mevcut mudur?
8. Hakkâri il merkezi ve ilçelerinde yoğun güvenlik tedbirleri, zırhlı araç kullanımı ve güvenlik bariyerlerinin kent yaşamı ile çocukların psikososyal gelişimi üzerindeki etkilerine ilişkin Bakanlığınız tarafından yürütülen herhangi bir bilimsel çalışma veya sosyal destek programı bulunmakta mıdır?
9. Hakkâri'de güvenlik hizmetlerinin yürütülmesi sürecinde yerel yönetimler, meslek odaları, sivil toplum kuruluşları ve ilgili diğer paydaşlarla istişare ve koordinasyonu güçlendirmeye yönelik yürütülen veya planlanan herhangi bir çalışma bulunmakta mıdır?
10. Hakkâri ilinde sivil yaşam alanları içerisinde yer alan güvenlik tesisleri, kontrol noktaları ve benzeri uygulamaların kent yaşamı üzerindeki etkilerinin azaltılması ve normalleşme sürecinin desteklenmesi amacıyla Bakanlığınız tarafından yürütülen orta veya uzun vadeli herhangi bir planlama çalışması bulunmakta mıdır?